

УДК 336.76.330

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-104-2>

Жуков В. В.

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9286-1739>

СУТНІСТЬ, ВИДИ І КЛАСИФІКАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Досліджено й проаналізовано теоретичні основи провідних вчених, які вважають, що термін «інвестиції» походить від латинського слова «invest», що означає «вкладати». Однак у сучасній економічній літературі відсутнє єдине тлумачення поняття «інвестиції». Здійснення сучасної інвестиційної діяльності викрило існування проблем, вирішення яких вимагає проведення глибоких теоретичних досліджень базових категорій ринковим інвестиційним відносинам та їх взаємодії. Без цього неможливе залучення інвестицій та управління інвестиційним процесом. Відсутність однозначного підходу до визначення сутності і змісту категорії «інвестиції», дозволило визначити інвестиції як усі майнові й інтелектуальні цінності, вкладені в об'єкти підприємницької й інші види діяльності, у результаті чого створюється прибуток (доход) чи досягається соціальний ефект, і запропонувати більш складну класифікацію поряд із традиційними ознаками. Класифікація інвестицій за запропонованими ознаками дасть можливість подальшого удосконалення залучення інвестицій з метою розвитку підприємств.

Ключові слова: інвестиції, класифікація ознак інвестицій, інвестиційний процес, майнові й інтелектуальні цінності.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання діяльність українських підприємств свідчить про те, що на сьогодні для стабільного розвитку підприємств та їх діяльності все частіше потрібні інвестиції, які відіграють важливу роль в економіці. Разом з тим успішний розвиток підприємств в умовах конкурентного оточення багато в чому залежить від їх інвестиційної активності, яка дає можливість підприємствам створювати індивідуальні переваги перед конкурентами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями теоретичних питань, стосовно сутності, видів та класифікації інвестицій займалися такі вітчизняні вчені як І. О. Бланк [2], М. Д. Білик [4], А. А. Пересада [6; 7], Т. В. Майорова [5], та зарубіжні, такі як Дж. Кейнс, Й. Шумпетер, А. Сміт, Д. Рікардо, А. Маршал, Ф. Найт, А. Хансен, А. Ойкен, У. Шульц, С. Харріс, Р. Ліндхольм, Р. Харрод, А. Пікок, Дж. Вайсман та інші [8–10].

Аналіз літературних джерел дає підстави стверджувати, що дослідження цих авторів стосуються переважно визначенням сутності категорій «інвестиції», але це поняття є занадто всебічним, щоб трактування його було єдине та вичерпне.

Метою статті є узагальнення великої кількості визначень поняття «інвестиції», що дозволить чітко уявити весь комплекс проблем, пов'язаних з управлінням інвестиційною діяльністю і класифікацією інвестицій для визначення перспективних напрямків їх розвитку. Обґрунтувати найбільш повну класифікацію інвестицій, яка охоплює основні ознаки і дозволяє краще усвідомити сутність і роль інвестицій.

Виклад основного матеріалу. Зараз в Україні однією з найактуальніших проблем стає питання з залучення інвестицій, які є найважливішим чинником економічного зростання, що забезпечує збільшення певної частки щорічного реального продукту країни. Інвестиції можуть надходити не тільки у вигляді матеріальних коштів, а й у вигляді техніки, технологій, ноу-хау, патентів для проведення реконструкції й модернізації виробництва.

Голова парламентського комітету з податків і фінансів Данило Гетманцев повідомив, що за 11 місяців 2024 року приплив прямих іноземних інвестицій (ПІІ) до України склав 3,98 млрд доларів США, що на 14% менше, ніж за аналогічний період минулого року, порівняно з 2023 роком сума прямих іноземних інвестицій скоротилась

на чверть, а проти 2022 року на 30%, або на 1,02 млрд доларів США [1].

Протягом тривалого часу економічна діяльність окремих підприємств і розвитку країни в цілому значною мірою залежить від обсягу і форм інвестицій. У зв'язку з переходом до ринкової економіки в Україні відбулися істотні зміни в інвестиційній діяльності, які вимагають і нового осмислення самої категорії «інвестиції». Дослідження теорії інвестицій показало, що немає єдиного підходу до визначення сутності інвестицій, а це дуже важливе методологічне питання, тому що неточність термінологічного тлумачення економічних категорій утруднює вирішення як наукових, так і практичних задач.

У сучасній економічній літературі відсутнє єдине тлумачення терміна «інвестиції». Так, І. О. Бланк вважає, що термін «інвестиції» походить від латинського слова «invest», що означає «вкладати». На його думку, «інвестиції» являють собою вкладення капіталу з метою наступного його збільшення» [2, с. 10], що відповідає визначенню інвестицій, наведеному в Законі України «Про інвестиційну діяльність», ст. 1 «Інвестиціями є усі види майнових й інтелектуальних цінностей, вкладених в об'єкти підприємницького й іншого видів діяльності, у результаті чого створюється прибуток (доход) чи досягається соціальний ефект» [3].

Звернемо увагу в цьому визначенні інвестицій на три суттєві моменти.

По-перше, тут фактично проведено грань між інвестиціями і заощадженнями, хоча поняття «заощадження» і не вживається. З визначення виходить, що інвестиціями стають тільки ті заощадження (грошові кошти, машини, обладнання, інше майно, інтелектуальні цінності), які не лежать мертвим грузом, а вкладуються в різноманітні види діяльності з метою отримання прибутку і досягнення позитивного соціального ефекту.

По-друге, поняття інвестиції не пов'язане з довгостроковими вкладеннями. Інвестиціями можуть бути вкладення на будь-який термін, які підпадають під це визначення.

По-третє, в Законі не встановлюється форма вкладень. Це можуть бути грошові кошти, технології, обладнання, інше майно, інтелектуальні цінності, майнові права. Дійсно, суть справи не міняється від того, чи вніс, наприклад, акціонер при створенні підприємства повну суму коштів,

яка пішла на придбання майна, або чи акціонер придбав за свої кошти майно і вніс його в статутний капітал акціонерного товариства.

Прийняте в цьому законі визначення інвестицій має спільну рису з поняттям, запропонованим у західній економічній літературі, – інвестиції обов'язково пов'язують з одержанням доходу чи соціального ефекту. Без доходу інвестиції втрачають своє значення.

Білик М.Д. під інвестиціями розуміє вкладання капіталу в об'єкти підприємницької діяльності з метою забезпечення його збільшення в майбутньому [4, с. 72].

Майорова Т.В. запропонувала розширити класифікацію інвестицій:

1. За об'єктами вкладення засобів (майна): реальні та фінансові інвестиції. Реальні інвестиції автор поділяє на інвестиції в «зовнішні умови» та інвестиції у власну діяльність.

2. За характером участі в справах підприємства: прямі та портфельні інвестиції. До прямих інвестицій відносяться такі, що формують більше 10...25% капіталу фірми і дають право на участь в управлінні підприємством. Портфельні інвестиції передбачають лише отримання інвестором дивідендів на акції підприємства або інші цінні папери.

3. За періодом інвестування: короткострокові (до одного року) та довгострокові (більше одного року) інвестиції.

4. За формою власності інвесторів: приватні, державні, іноземні та сумісні.

5. За регіональною ознакою: внутрішні інвестиції, які здійснюються в об'єкти інвестування в межах країни та зовнішні, що здійснюються за межами країни [5].

Пересада А. А. підтримує закордонних і вітчизняних вчених у визначенні інвестицій «як довгострокових вкладень капіталу в різні галузі і сфери економіки, інфраструктуру, соціальні програми, охорону середовища як усередині країни, так і за її межами з метою розвитку виробництва, соціальної сфери, підприємництва, одержання прибутку» [6; 7].

У закордонній економічній літературі поширена інтерпретація інвестицій як набору благ, цінностей, вкладених у підприємницьку діяльність з метою одержання доходу (соціального ефекту) у майбутньому.

Так, А. Сміт, заперечуючи загальноприйнятий у той час підхід про те, що заощадження обмежують платоспроможний попит, стверджує, що вони створюють платоспроможний попит не менше, ніж марнотратне споживання. Досліджуючи процес створення і зростання суспільного продукту країни, він відзначав, що поділ праці, необхідний для економічного прогресу, може зайти досить далеко тільки завдяки нагромадженню капіталу. Лише в приватних руках капітали починають накопичуватися. Деякі з цих приватних осіб, прагнуть, і це природно, використовувати капітали для того, щоб зайняти роботою трудових людей, яких вони забезпечують матеріалами і засобами для існування, розраховуючи одержати вигоду на продажу продуктів їх праці чи на тому, що ці працівники додадуть до вартості оброблених матеріалів, іншими словами, щоб заощадження були рівнозначними інвестиціям [8; 9].

Рікардо Д. основним елементом концепції економічного розвитку також вбачає нагромадження капіталу, здійснюване за рахунок чистого доходу завдяки заощадженням. Т. Мальтус, як і багато

сучасних йому економістів, розумів під заощадженням перетворення доходу в капітал.

Маршал А., Найт Ф., Шумпетер Й. вважали, що зростання кількості населення і технічний прогрес ведуть до зростання інвестиційного попиту, і при даному рівні технічного розвитку і чисельності населення норма відсотка виступає фактором, що регулює потік інвестицій. Фактором, який обмежує економічний розвиток, вони вважали норму нагромадження [9; 10].

Британський економіст, Дж. Кейнс вважав, що для підтримки даного рівня зайнятості необхідні поточні інвестиції, які поглинатимуть перевищення сукупної продукції того, що суспільство бажає споживати при даному рівні зайнятості. Якщо такі інвестиції не здійснюються, виручка підприємців буде нижче за ту, котра необхідна, щоб викликати в них прагнення до досягнення цього рівня зайнятості.

На думку Дж. Кейнса, зростання падіння інвестицій спричинить падіння рівня споживання, оскільки споживання залежить від величини доходу, зв'язок же між даним приростом заощаджень і приростом, що його супроводжує, споживання задається граничною схильністю до споживання. Відношення приросту інвестицій до відповідного приросту сукупного доходу, що вимірюється в одиницях заробітної плати, задається мультиплікатором інвестицій [8; 9].

Таким чином, при даній величині схильності суспільства до споживання рівноважний рівень зайнятості буде залежати від величини поточних інвестицій. Поточна ж величина інвестицій залежить від того, що називається спонуканням інвестувати, а спонукання інвестувати, у свою чергу, залежить від співвідношення між графіком граничної ефективності капіталу і нормою відсотка по позиках з різними термінами погашення і різним ступенем ризику. Він пропонує розуміти під інвестиціями купівлю окремою особою чи корпорацією будь-якого майна – старого чи нового.

Відповідно до концепції Дж. Кейнса кризи надвиробництва показують, що недостатньо лише споживчого попиту, що проблему рівноваги в економіці варто вирішувати з погляду так званого «ефективного попиту» – макроекономічного показника, що виражає рівновагу між споживанням і виробництвом, доходами і зайнятістю. Основна роль у забезпеченні зайнятості робочої сили і виробничого устаткування надається ним державному бюджету і меншою мірою – грошово-кредитному регулюванню.

Таким чином, теорія державних фінансів розглядається як частина теорії зайнятості і доходів, а фінансова політика – як частина економічної політики. Державні витрати Дж. Кейнс розглядає як інструмент урядового втручання в циклічний розвиток економіки і подолання кризи, а їх зростання має сприяти реалізації національного доходу і досягненню повної зайнятості. Держава повинна впливати на основні компоненти попиту: особисте й інвестиційне споживання. На думку Дж. Кейнса, регулювання обсягу поточних інвестицій не можна залишати в приватних руках, і тільки широка соціалізація інвестицій, яка не виключає, проте, усякого роду компромісів і способів співробітництва з приватною ініціативою, буде тим засобом, що забезпечить повну зайнятість [8; 9].

Значний внесок у теорію і практику інвестицій внесли А. Хансен, А. Ойкен, У. Шульц, С. Харріс, Р. Ліндхольм і ін.; у Великобританії – Р. Харрод

(учень і біограф Дж. Кейнса), А. Пікок, Дж. Вайсман, А. Илерсик; у Франції – Ф. Перру, в Німеччині – В. Вітман, Ф. Неймарк; Японії – Х. Іто, К. Емі й ін.

Вони виділяли зміну в інвестиційному попиті як головне джерело змін випуску, при цьому функція споживання здається лише незначною мірою піддається змінам у часі, тому що рівень споживання статистично тісно пов'язаний з величиною доходів. Інвестиційний попит ґрунтується на прогнозах майбутнього споживання, і суб'єкти, що господарюють, здійснюючи інвестиції, мають власні уявлення про те, що відбудеться з попитом на їх товари і послуги в майбутньому. Через те, що абсолютно точно спрогнозувати величину цього попиту неможливо, Дж. Кейнс дійшов висновку про те, що інвестиційний попит знаходиться під сильним впливом песимізму чи оптимізму інвесторів, тобто того, що він назвав життєдіяльним початком інвесторів.

Представник сучасної теорії інвестицій Р. Барр відзначає, що інвестування не залежить від заощадження, і навпаки, інвестування, викликаючи зростання сукупного доходу, породжує адекватний зрослому інвестуванню обсяг заощаджень [8; 9].

Хікс Дж., розглядаючи кейнсіанський аналіз рівності заощаджень і інвестицій, відзначає, що всі ці твердження разом і кожне з них окремо певною мірою як відповідають дійсності і справедливо, так і невірні [8-10].

У першій половині 50-х років XX ст. теорія інвестицій одержала свій подальший розвиток в основному як один із ключових напрямків фінансового менеджменту. Прийнято вважати, що початок розвитку проблеми управління інвестиціями було покладено роботами Г. Марковіца, що заклали основи сучасної теорії портфеля. У них викладено методологію прийняття рішень в галузі інвестування у фінансові активи і запропоновано відповідний науковий інструментарій [12]. У. Шарп пізніше запропонував техніку, що дозволяла ефективно управляти великими портфелями, які включають сотні фінансових активів, і являла собою спрощений і більш практичний варіант математичного апарату, що одержав назву однофакторної моделі [8; 9].

Подальший розвиток інвестиційна теорія одержала у дослідженнях, присвячених ціноутворенню на цінні папери, створенню концепції ефективності ринку капіталу, моделей оцінки ризику і прибутковості і їх емпіричному підтвердженню, розробці нових фінансових інструментів. У 60-і роки У. Шарпом, Дж. Лінтером і Дж. Моссінім була розроблена модель оцінки прибутковості фінансових активів (CAPM), що погоджує систематичний ризик і прибутковість портфеля. Ця модель дотепер залишається одним із найбільших наукових досягнень в сфері інвестиційної теорії. Пізніше були розроблені кілька підходів, альтернативних моделі CAPM, зокрема, теорія арбітражного ціноутворення, теорія ціноутворення опціонів і теорія преференцій станів в умовах невизначеності.

У сучасних роботах також відзначається взаємозв'язок інвестицій з циклами економічного зростання. Так, Ф. Хайск пов'язав австрійську теорію капіталу з явищем економічного циклу і показав, що на відміну від твердження Дж. Кейнса зростання споживання вище певного рівня повинен не збільшувати, а зменшувати норму інвестицій через те, що в підвищеній фазі економічного циклу має місце випереджальний зростання цін на

товари і послуги стосовно збільшення заробітної плати, тобто реальна заробітна плата знижується. Ф. Хайск вважає, що при збереженні цієї тенденції підприємці замінять машини працею, і в певний час інвестиційний попит на «поглиблення капіталу», викликаний зростанням споживчого попиту на поточний випуск, перекривається подібним «обмілінням капіталу», що, у свою чергу, призведе до скорочення інвестиційного попиту.

У період економічного спаду, на думку Ф. Хайека, навпаки, збільшення реальної заробітної плати зумовить поживлення інвестування в «поглиблення капіталу», тобто з'явиться тенденція використовувати машини з більш тривалим терміном роботи, що у визначений момент починає компенсувати зниження інвестицій, пов'язане з падінням виробництва [13].

Перший метод, що став відомий у західній літературі як метод обґрунтування інвестиційних програм за критерієм чистої приведеної вартості, був розроблений американським економістом Дж. Діном. Він досліджував можливість спільного обґрунтування програм інвестування і фінансування і запропонував формувати їх з урахуванням ставки внутрішнього відсотка по проектах. Критерієм оптимальності служить критерій максимізації стану інвестора наприкінці розглянутого періоду. Проблема полягала в тому, щоб із заданого набору інвестиційних проектів і проектів кредитування з періодом корисного використання в один рік скласти програму і визначити ставку розрахункового відсотка так, щоб всі інвестиційні проекти можна було реалізувати за рахунок проектів кредитування і власного капіталу інвестора, врахувати неподільність проектів інвестування і можливість подільності кожного проекту кредитування при інтенсивності використання останніх не більше одиниці, а також максимізувати стан інвестора наприкінці розглянутого періоду [12; 13].

У теорію оцінки інвестицій значний внесок зробив польський економіст Х. Фішель. Він запропонував методи формування інвестиційних програм з урахуванням обмеження задачі за критерієм мінімізації дійсної вартості потоку витрат протягом усього періоду створення й експлуатації інвестиційних об'єктів. Особливістю даного методу є те, що на кожному кроці процесу визначається найкраща програма, що є припустимою [12].

Дослідження великої кількості визначень поняття «інвестиції» дозволило чітко уявити весь комплекс проблем, пов'язаних з управлінням інвестиційною діяльністю і класифікацією інвестицій.

Детальну класифікацію інвестицій провів у своїй роботі І. А. Бланк [2, с. 16–19]. По об'єктах вкладень коштів виділені реальні і фінансові інвестиції. За характером участі в інвестуванні запропоновано розрізняти прямі і непрямі інвестиції. Під прямими інвестиціями розуміється особиста участь інвесторів у виборі об'єктів вкладення коштів. Під непрямими інвестиціями розуміється інвестування через фінансових посередників.

За періодом інвестування виділені короткострокові і довгострокові інвестиції. Під короткостроковими інвестиціями розуміють вкладення капіталу на період не більше ніж один рік. До довгострокових інвестицій відносяться вкладення капіталу на період більше ніж один рік.

За регіональною ознакою розрізняють внутрішні і зовнішні інвестиції. Під внутрішніми розуміють вкладення коштів в об'єкти, що

знаходяться на території даної країни, до зовнішніх – інвестиції, що знаходяться за межами країни, іноземні інвестиції.

Класифікація, проведена І. А. Бланком, Пересадою А. А. [2; 6; 7] істотно не відрізняється від загальної для них класифікаційної ознаки. Однак кількість класифікаційних ознак інвестицій може бути розширена. Узагальнення уже відомих класифікацій дозволило обґрунтувати найбільш повну класифікацію інвестицій. На нашу думку, приведена класифікація, охоплює основні ознаки і дозволяє краще усвідомити сутність і роль інвестицій. Інвестиції можуть бути класифіковані за такими ознаками:

За часом корисного використання:

1. Стратегічні – спрямовані на обґрунтування стратегії розвитку бізнесу і розраховані на 10, 15 і більше років:

- довгострокові – з періодом корисного використання 6–10 років;
- середньострокові – термін дії від 2 до 6 років;
- короткострокові – тривалістю 1–2 роки і менше.

2. За об'єктом вкладення:

- реальні (прямі, матеріальні) – інвестиції в майно;
- фінансові – інвестиції в цінні папери й інші фінансові інструменти;
- нематеріальні – інвестиції в підготовку кадрів, дослідження і розробки, реклами тощо.

3. За суб'єктами інвестиційної діяльності:

- державні;
- приватні (юридичних і фізичних осіб);
- змішані.

4. За причинами, що зумовлюють необхідність інвестицій:

- початкові інвестиції, що направляються на освоєння нових видів діяльності;
- інвестиції на відновлення наявної матеріально-технічної бази;
- інвестиції, пов'язані з нарощуванням обсягів господарської діяльності;

5. За сферами впровадження:

- інвестиції в матеріальне виробництво;
- інвестиції в соціальну сферу;
- інвестиції, пов'язані з реалізацією екологічних проєктів;

– науково-технічні інвестиції;

– інвестиції в сферу культури і мистецтва.

6. За характером і періодичністю доходу:

- регулярні, коли за одноразовим інвестиційним відтоком відбуваються послідовні позитивні припливи;

– нерегулярні, що припускають негативні і позитивні компоненти;

– ануїтетні – ті, що забезпечують рівновеликі, рівновіддалені один від одного за часом доходи;

– консервативні – безризикові вкладення, що забезпечують стабільний дохід і високу ліквідність інвестицій;

– венчурні – ризиковані інвестиції, що забезпечують, як правило, високий дохід.

7. За характером взаємозв'язків:

- незалежні інвестиції, коли рішення про здійснення одного проєкту не впливає на рішення про прийняття іншого;

– залежні – у випадку, коли реалізація одного проєкту залежить від реалізації іншого;

– альтернативні чи взаємовиключаючі;

– комплементарні, коли прийняття нового проєкту сприяє зростанню доходів по одному чи кільком іншим;

– інвестиції, пов'язані між собою відносинами заміщення, – як прийняття нового проєкту призводить до деякого зниження доходів по одному чи декільком діючим проєктам.

8. За періодичністю вкладень:

– ординарні, якщо інвестиції зроблено одноразово чи протягом кількох послідовних базових періодів, а потім відбувається приплив коштів;

– неординарні, коли інвестиційні вкладення чергуються з припливами коштів у будь-якій послідовності.

9. У залежності від вибору інвестиційної стратегії:

– пасивні – ті, щокладаються в пасивну частину активів (будинки, споруди тощо);

– активні – вкладені в активну частину активів.

10. За цілями інвестування:

– спрямовані на скорочення витрат;

– з метою одержання доходу від розширення діяльності;

– з метою підвищення вартості бізнесу;

– ті, що сприяють виходу на нові ринки збуту;

– спрямовані на диверсифікацію бізнесу;

– здійснювані з метою зниження ризику виробництва і збуту;

– з метою одержання соціального чи екологічного ефекту;

– досягнення науково-технічного ефекту.

11. За величиною інвестицій:

– великі;

– традиційні;

– дрібні.

На основі викладеного вище, автором запропонована систематизована класифікація в умовах нестабільної економіки, що дозволить уникнути істотних помилок і неправильних висновків про стан інвестиційної діяльності (Рис. 1).

Висновки з проведеного дослідження. Розглянуті та запропоновані класифікаційні ознаки інвестицій не вичерпують всього різноманіття видів інвестицій. Вони більш повно враховують сутнісні ознаки поняття інвестиції, багатосторонність їх видів та форм, що розкриває мотиви, цілі та спонукання інвесторів і є вкрай необхідним для обґрунтування необхідності залучення інвестицій в економіку країни та розробки ефективної політики щодо їх регулювання.

Отже, дослідження й аналіз теоретичних основ дає можливість зробити висновки про відсутність однозначного підходу до визначення сутності і змісту категорії «інвестиції», що дозволило визначити інвестиції як усі майнові й інтелектуальні цінності, вкладені в об'єкти підприємницької й інші види діяльності, у результаті чого створюється прибуток (дохід) чи досягається соціальний ефект, і простежити більш складну класифікацію поряд із традиційними ознаками. Класифікація інвестицій за запропонованими ознаками дасть можливість подальшого удосконалення залучення інвестицій в країну.

Рис. 1. Класифікація інвестицій за ознаками

Джерело: складено автором за матеріалами джерел [2; 4–10]

Список використаних джерел:

1. Гетманцев Д. Чому іноземні інвестиції в Україну знизились. URL: <https://thepage.ua/ua/news/chomu-inozemni-investitsiyi-v-ukrayinu-vpali-nachvert-u-2024> (дата звернення: 20.04.2025).
2. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. Київ : Ніка-Центр. 2014. 656 с.
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1991, № 47, ст. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 20.04.2025).
4. Білик М. Д. Форми інвестицій державних виробничих підприємств та їх розвиток у сучасних умовах. *Фінанси України*. 1998. № 4. С. 70–76.
5. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: підручник. Київ : Центр учбової літератури. 2009. 472 с.
6. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом: монографія. Київ : Лібра. 2002. 472 с.
7. Пересада А. А. Інвестиційний процес в Україні: навчальний посібник. Київ : Лібра. 2012. 432 с.
8. Корнійчук Л. Я., Татаренко Н. О. Історія економічної думки: навчальний посібник. Київ : «Фенікс». 1996. 416 с.
9. Луців Б. Л., Кравчук І. С., Сас Б. В. Інвестування: підручник. Тернопіль : Економічна думка. 2014. 544 с.
10. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2011. 242 с.
11. Татаренко Н. О. Теорії інвестицій: навчальний посібник. Київ : КНЕУ. 2000. 160 с.
12. Markowitz H. Mean-Variance Analysis in Portfolio Choice and Capital Markets. New York : Basil Blackwell, 1987. 275 p.
13. Хайек Ф. Конкуренція як процедура відкриття. *Світова економіка та міжнародні відносини*. 1989. № 12.

References:

1. Hetmantsev D. Chomu inozemni investytsii v Ukrainu znyzylys. [Why have foreign investments in Ukraine decreased?]. Available at: <https://thepage.ua/ua/news/chomu-inozemni-investitsiyi-v-ukrayinu-vpali-nachvert-u-2024> (accessed April 20, 2025).
2. Blank I. A. (2014). Finansovyi menedzhment: navchalnyi kurs [Financial management]. Kyiv: Nika-Tsentr. 656 p.
3. Pro investytsiynu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 № 1560-XII. [For investment activity: Law of Ukraine dated 18.09.1991 No. 1560-XII.]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 1991, № 47, st. 646. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (accessed April 20, 2025).
4. Bilyk M. D. (1998). Formy investytsii derzhavnykh vyrobnychkykh pidpriemstv ta yikh rozvytkok u suchasnykh umovakh [Forms of investment of state-owned production enterprises and their development in modern conditions]. *Finansy Ukrainy*. № 4. P. 70–76.

5. Maiorova T. V. (2009). Investytsiina diialnist: pidruchnyk. [Investment activity: textbook]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. 472 p.
6. Peresada A. A. (2002). Upravlinnia investytsiinym protsesom: monohrafiia. [Investment process management: monograph]. Kyiv: Libra. 472 p.
7. Peresada A. A. (2012). Investytsiiny protses v Ukraini: navchalnyi posibnyk. [Investment process in Ukraine: a study guide]. Kyiv: Libra. 432 p.
8. Kornichuk L. Ia., Tatarenko N. O. (1996). Istoriia ekonomichnoi dumky: navchalnyi posibnyk. [History of Economic Thought: A Textbook]. Kyiv: «Feniks». 416 p.
9. Lutsiv B. L., Kravchuk I. S., Sas B. B. (2014). Investuvannia: pidruchnyk. [Investing: a textbook]. Ternopil: Ekonomichna dumka. 544 p.
10. Shumpeter Y. (2011). Teoriia ekonomichnoho rozvytku. Doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidсотka ta ekonomichnoho tsyklu. [Theory of economic development. The study of profits, capital, credit, interest, and the business cycle]. Kyiv: Vydavnychiy dim "Kyievo-Mohylianska akademiia". 242 p.
11. Tatarenko N. O. (2000). Teorii investytsii: navchalnyi posibnyk. [Investment theories: a textbook]. Kyiv: KNEU. 160 p.
12. Markowitz H. (1987). Meun-Variance Analysis in Porttolio Choice and Cahital Vfrkets. New York: Basil Blakwell. 275 p.
13. Khaiek F. (1989). Konkurentsia yak protsedura vidkryttia. [Competition as procedure for opening]. *Svitova ekonomika ta mizhnarodni vidnosyny*. № 12.

Zhukov Vladlen

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

ESSENCE, TYPES AND CLASSIFICATION OF INVESTMENTS

Summary

The theoretical foundations of leading scientists who believe that the term “investment” comes from the Latin word “invest”, which means “to invest”, have been studied and analyzed. However, in modern economic literature there is no single interpretation of the concept of “investment”. In foreign economic literature, the interpretation of investment as a set of goods, values, invested in entrepreneurial activity in order to obtain income (social effect) in the future is widespread. Investment theory has received further development in studies devoted to securities pricing, the creation of the concept of capital market efficiency, risk and profitability assessment models and their empirical confirmation, and the development of new financial instruments. The implementation of modern investment activity has revealed the existence of problems, the solution of which requires in-depth theoretical research of the basic categories of market investment relations and their interaction. Without this, it is impossible to attract investment and manage the investment process. A study of the definitions of the concept of “investment” was conducted, which allowed us to clearly present the entire complex of problems related to the management of investment activities and the classification of investments. Classification features were considered and proposed, which do not exhaust the entire variety of types of investments. It was proved that they more fully take into account the essential features of the concept of investment, the versatility of their types and forms, which reveals the motives, goals and incentives of investors and is extremely necessary for substantiating the need to attract investments to the country’s economy and developing an effective policy for their regulation. The lack of a clear approach to defining the essence and content of the category of “investment” made it possible to define investments as all property. Intellectual values invested in objects of entrepreneurial and other types of activity, a result of which profit (income) created or a social effect is achieved, and to propose a more complex classification along with traditional features. Classification of investments according to the proposed features will allow for further improvement in attracting investments to the country.

Keywords: investments, classification of investment features, investment process, property and intellectual values.